

Володимир Кривенко

Незвичайні пригоди горобчика Чиріка

Частина перша

Народження

Якось навесні, в одному густому-прегустому лісі в теплому-претеплому гніздечку народився малесенький горобчик. Він виліз з тісної шкаралупи, подивився широко розплющеними очима на навколишній світ, на тата з мамою і дзвінко сказав:

— Чирік!

— Ой! Це він привітався з нами, зраділа мама-горобчиха Чирка.

— Яке чемне гороб'ятко! Погодився тато-горобець Чир. А давай так і назвемо його, як він сам сказав — Чирік. Але ж, ти подивись, яке чудо! У всіх горобців діточки на світ з'являються з заплющеними очима і пищать, а не чирікають! А цей, ще в шкаралупі обігнав своїх ровесників в розвитку! Що ж воно далі буде?

— Подивимось, — сказала мама Чирка. — Головне, хай росте здоровим і розумним!

Дядько Михайло

Так і став молоденький горобчик Чиріком, Тато з мамою дуже піклувались за синочка. Дідусь, старий мудрий Чик з бабусею Чикинею теж, раз у раз, приносили онучку щось смачненьке і Чирік швидко зміцнів і навчивсь літати. Тепер Чирік вільно пурхав по лісу, а оскільки він був чемним і допитливим горобчиком, у нього з'явилися перші друзі. А найпершим став, як не дивно, ведмідь дядько Михайло, барліг якого знаходився під коріннями вивороченої буревієм сосни, якраз під гніздечком Чиріка. А сталося це так: бавився якимось Чирік з друзями-однолітками в заростях дикої малини, коли почув сопіння, бурмотіння і голосні зойки.

— Що сталося, хто там так стогне? Не бійся, засміялись друзі-горобчики, це твій сусід Михайло. Він ласував малиною і наколовся на голки акації. От і стогне. Летімо, посміємось з нього! Горобці полетіли до дядька Михайла, розсілись на гілках акації і стали насміхатись з ведмедя.

— Такий великий і такий дурний! Ми, от, сидимо в гілках і не наколюємося, на голки, бо ми розумні, а ти дядько Михайле, дурний, дурний, дурний!!!

— Як вам не соромно, — розгнівався Чирік, — йому ж боляче, а ви смієтесь!

Підлетів Чирік ближче і побачив, що в спині дядька Михайла стирчить здоровенна голка акації, а дядько Михайло ніяк не може дістати її своїми лапами. Сів Чирік на спину дядька Михайла, схопив дзьобиком колючку, потяг щосили і вирвав її з ведмежої спини. Заревів від різкого болю дядько Михайло, озирнувся і побачив Чиріка з закривавленою колючкою в дзьобику.

— Ти що оце виробляєш жовторотику? Нащо мене голками штрикаєш?

— Пробачте дядьку Михайле, я не штрикаю, навпаки, я витяг цю колючку з вашої спини, бо вам дуже боляче було!

— А й справді, — промовив дядько Михайло, поводячи могутніми плечима, — біль став вщухати і зараз вже майже не болить. А ти хто такий? Чи не той горобчик, що нещодавно народився в гніздечку над моїм барлогом?

— Так, це я, дядьку Михайле, — сказав Чирік, — вибачте, що я зробив вам боляче, це від невміння, бо ще ніколи ні з кого голок не витягав...

— Пусте, — сказав дядько Михайло, — ти мене вилікував, а за це я пропоную тобі свою дружбу. Якщо хтось образить тебе, або, якщо, виникнуть якісь проблеми, — кажи мені, розберемося! Поможу, чим зможу, бо ми ж тепер друзі!

Отак потоваришував маленький горобчик

Чирік з великим рудим ведмедем дядьком Михайлом.

Їжачок Колючка

За кілька днів трапилась ще одна пригода. Сидів собі Чирік на гіллячці, відпочивав, бо літав далеко-далеко, аж до лісового озера і втомився. Сидить Чирік і спостерігає; виліз погрітися зі своєї холодної нірки їжачок Колючка, ліг на спинку, підставив черевце сонечку і задрімав. В кущах щось зашелестіло. Бачить Чирік, повзе по зеленій траві до їжачка Рудий Лис, от-от стрибне і вхопить сплячого їжачка за беззахисний живіт. Впав тоді Чирік, як той камінець, на їжачка буцнув його обома ніжками в м'який сірий живіт і миттю злетів вгору. Їжачок, з несподіванки, скрутився клубочком, а Лис, що вже не зміг спинити свого стрибка, лише подряпав їжаковими голками свою морду. Затявкав з болу Лис і чкурнув в кущі. Довго б лежав, скрутившись в колючу кулю Їжачок, але Чирік, впевнившись, що небезпека минула, підлетів до нього і промовив:

— Розгортайся, друже Їжачок!

— А як же, зараз! Знайшов дурного! — Пробурмотів з-під настовбурчених голок їжачок. — Тобі з першого разу не вдалося мене за живіт схопити, то тепер і поготів, не вдасться!

— Мені? — розсміявся Чирік. — Та якби не я, то Рудий Лис давно б вже пообідав тобою. Ти пригрівся на сонечку і міцно спав, так що вибач, не було часу ввічливо будити тебе.

— То ти врятував мене від зубів Рудого Лиса? — розгортаючись запитав їжачок Колючка. — Чим я можу віддячити тобі за порятунок?

— А не спи більше черевцем догори! — засміявся Чирік, та й полетів додому.

Білі Мухи

Після того випадку пройшов деякий час і Чирік став помічати, якісь дивні зміни в лісі; листячко стало міняти свій колір на жовтий та бурий. Ранки стали прохолодними, птахів стало помітно менше, дядько Михайло наносив у свій барліг сухого сіна і кілька днів вовтузився там, роблячи собі м'яку перину. Запитав Чирік дядька Михайла:

— А нащо ви, дядько Михайле, таку теплу постіль робите?

— Так зима ж скоро, — пробурмотів дядько Михайло, — треба раніш спати вкладатися, поки Білі Мухи не налетіли.

Здивувався Чирік — дядько Михайло такий великий та дужий, а якихось мух боїться...

Запитати дядька Михайла про тих страшних мух Чирік не наважився, а вирішив довідатись про них у дідуся Чика.

Зраділи дідусь і бабуся онукові; гасає всенький день по лісові з друзями, але й нас, стареньких, не забуває! Кинулись вони пригощати онучка самим найсмачнішим, що у них було, але Чирік від всього відмовився і сказав:

— Дідусю, я до тебе у справі — розкажи мені про Білих Мух яких, навіть, дядько Михайло боїться. Вони що, такі несмачні, чи кусаються-колються, як ті голки акації?

— Так, онучку, — сказав дідусь, — вони і несмачні і кусаються люто бо дуже-дуже холодні. Вони обтрушують всі листочки з дерев, заганяють всіх смачненьких жучків-черв'ячків в недоступні для нас укриття, крім того, ми змушені будемо переселитися в село, поближче до людей. Там можна знайти теплий закуток. Люди в селах та містах влаштовують для нас годівнички, щоб ми взимку не пропали з голоду та холоду.

— Ой! — перелякано цвірінкнув Чирік. — Я не хочу зими! Я хочу, щоб завжди було тепло!

— А хто ж хоче мерзнути та голодувати, — посміхнувся дідусь Чик.

— Так вже заведено, — похитала головою бабуся Чикиня. — Тільки ластівки та великі птахи відлітають у Вирій, великі водоплаваючі птахи

взимку не можуть тут прогодуватись бо вода стає твердою, мов той камінь, а ластівки харчуються лише в повітрі, а взимку в повітрі лише люті, холодні, Білі Мухи...

— А що таке Вирій? Запитав Чирік.

— Вирій, — замріяно мовив дідусь Чик, — то такий край, де завжди тепло і багато-пребагато смачної їжі.

— То летімо й ми туди! — Вигукнув в захваті Чирік. — Чим ми гірші за ластівок?

— Ми, онучку, не гірші, ми — інші. Летіти туди дуже-дуже далеко, та ще й через велику-превелику воду, що зветься морем, де ні присісти ні перепочити. Ластівки, он, все літо, не присідаючи, у небі кружляли, а ми лише з кущика на кущик пурхали... Де ж нам море перелетіти?

— Дідусь твій в молодості теж у Вирій попробував злітати, — посміхнулась бабуся Чикиня.

— Молодий, завзятий був, але дурний, — сумно похитав головою дідусь Чик. — Ледве не загинув!

Похнюпивши дзьобика випурхнув Чирік з дідусевого гніздечка та й полетів додому. Втім, додому йому теж не хотілося, сів він на гіллячку біля барлогу і тут в його маленькій голівці сяйнула думка;

Порада дядька Михайла

— Дядьку Михайле! Дядьку Михайле!!! — Зацвірінькав Чирік. З барлогу почулося гучне сопіння і дядько Михайло визирнув з своєї домівки.

— Чого галасуєш, малий? Е-е-е, я бачу, ти дуже засмучений, що сталося? Чим я можу допомогти? Кажи, не соромся, ми ж друзі!

— Та, дядько Михайле, я чув що скоро Білі Мухи прилетять, а кажуть, вони холодні і злі, я їх боюся!

— Чим же я можу цьому зарадити? Ще нікому не вдавалось відвести цю біду.

— Дядьку Михайле, а ви плавати вмієте?

— Плавати? Та трохи вмію. Наше лісове озеро вільно перепливаю. А чому ти питаєш?

— Дядьку Михайле, а давайте втечемо від Білих Мух! Я чув, є такий край, куди Білі Мухи не долітають і там завжди тепло! Зветься той край Вирій. Але щоб до Вирію дістатись треба велике-превелике озеро переплисти.

— Знаю, Чирік, знаю, мені про той край, що зветься Вирієм, Мудра Сова, якимось, розповідала. Але ж туди дуже, дуже далеко. А на шляху туди величезне озеро, що Морем зветься, а вода в ньому і гірка і солоня і пити її не можна і переплисти неможливо. Я звик від Білих Мух в барлозі ховатися. Хочеш, разом у мене сховаємося. А

прокинемось — вже тепло, весна на дворі.

— Ні, дядько Михайло, я не зможу стільки спати! Та й їсти щось треба, я як їсти у темряві вашого барлогу? А може мені з мудрою Совою порадитись?

— Слушна думка! Тільки вдень вона спить, а вночі сплю я... Може до Їжачка Колючки звернись, він ввечері прокидається, вночі на полювання виходить, та й з мудрою Совою, здається, дружить. Чирік так зрадив несподіваній можливості почути щось нове про Вирій, що мерщій пурхнув з гіллячки, збираючись летіти до Їжачка.

— Стій! Ти куди? — закричав дядько Михайло. — Він же зараз найсолодші сни бачить, а ти його будити збираєшся! Та й мені за пораду забув подякувати...

— Ой дядьку Михайле, вибачте, — знітився Чирік, — я так зрадив, що не подумав...

— Оце погано, друже, — посміхнувся дядько Михайло. — Перед тим, як щось збираєшся робити, завжди слід подумати... А тепер дивись, бачиш он ту кремезну ялину? Як тільки сонечко сяде на її верхів'я, можеш летіти до Їжачка.

— Дякую, дякую, дядьку Михайле, я все зрозумів, буду чекати.

Ох, як нелегко було чекати! Сонечко наче зовсім не збиралось сідати на ялину. Зазвичай дні пролітали занадто швидко; тільки-но прокинувся

політав-погрався з друзями, а вже мама додому кличе — час вкладатися спати... А сьогодні сонечко майже не рухається!

Побачив дядько Михайло як Чирік нудьгує і вирішив його роботою від очікування відволікти.

— Поможи мені, будь ласка, подушку з м'якенької травки зробити, бо у мене он які лапи грубі, ніяк м'якенькі стеблинки вибрати не можу.

— З великим задоволенням! — цвірінькнув Чирік і заходився робити подушку дядькові Михайлу.

Він так захопився роботою, що ледь не прогавив час летіти до Їжачка.

— Бачиш, друже, за роботою і час спливає непомітно, — хитро примружившись, сказав дядько Михайло. — Дякую тобі за м'якеньку подушечку, а тепер лети! Хай тобі щастить!

— Дякую, дядьку Михайле! — цвірінькнув Чирік і помчав чимдуж до Їжачка. На щастя, будити Їжачка не довелось. Він вже сидів на порозі своєї хатинки і ладнався йти на полювання. Побачивши Чиріка, Їжачок неабияк стривожився.

— Що сталося, друже Чиріку? Ти такий заклопотаний! Може потрібна моя допомога?

— Так, друже Їжачку, дуже потрібна! Ти можеш познайомити мене з Мудрою Совою?

— Так, звичайно можу, але вона ще спить. Вона, десь, лише опівночі на полювання рушає.

— В тому-то і проблема, що вночі я нічого не бачу! Я можу, лише, коли починає сутеніти, або рано-вранці!

— Дійсно — проблема, — задумливо мовив Їжачок. — А давай зробимо так: я зустрінусь з Мудрою Согою вночі і попрошу її щоб вранці трохи зачекала лягати спати, а ти рано-вранці прилетиш до старого дуба на узліссі, я там тебе з нею і познайомлю. Тільки не проспи, бо Мудра Сова розгнівається і я більше не зможу її ще раз умовити.

— Дякую тобі, друже Їжачок, — чемно вклонився Чирік і полетів до свого гніздечка.

Мудра Сова

Тато і мама, зазвичай, прокидалися дуже рано, і Чирік попросив їх обов'язково розбудити його ще до схід сонця. Тато з мамою дуже здивувалися, але подумавши, що Чирік, нарешті вирішив перевірити дідусеві наставляння: — «ранній пташці — найсмачніший черв'ячок», і погодились.

Збентежений майбутньою зустріччю з Мудрою Согою, Чирік майже не спав всю ніч, а тому випурхнув з гніздечка, коли батьки його ще спали. На велике здивування Чиріка ні Їжачка, ні Мудрої Соги біля старого дуба не було...

— Невже, таки, проспав? — з жахом подумав

Чирік. — Тепер Мудра Сова нізачо не схоче розмовляти зі мною!!! Чирік з розпачу мало не заплакав, але, раптом, почувся м'який шелест могутніх крил і на ганок дупла сіла Мудра Сова. Пильно подивившись великими жовтими очима на переляканого горобчика, Мудра Сова промовила:

— Так оце ти і є той самий Чирік, який хотів зі мною про щось порадитись?

— Я, д-дядько М-м-михайло п-п-порадив, щоб я, а Ї-ї-ж-жачок, щоб у В-в-вирій якось... Почав тремтячим з переляку голосом бідний горобчик.

— Стривай, стривай, — зупинила його Мудра Сова. — Так я нічого не зрозумію. Ти весь тремтиш. Мій друг Їжачок розповідав, що ти хоробрий хлопчик, отже тремтиш не від страху, а від ранкового холоду. Заходь до моєї домівки, я пригощу тебе малиновим чаєм, ти зігрієшся і все мені до пуття розкажеш.

І справді, скоро, відігрівшись і заспокоївшись, Чирік зміг спокійно розказати Мудрій Сові і про дядька Михайла, і про Білих Мух, і про Їжачка, і про дідуся, як він самотужки хотів у Вирій злітати і ледь не загинув.

— Я так зрозуміла, — промовила Мудра Сова, — що ти шукаєш того, хто допоміг би тобі до Вирію дістатись?

— Так, так, пані Мудра Сова! Допоможіть, будь ласка! Бо он, навіть, ластівки літають, а чому

нам, горобцям, зась?

— Дійсно, несправедливо, — посміхнулась Мудра Сова. — Є у мене одна думка, але спочатку у мене до тебе два питання; по-перше — чи відпустять тебе тато з мамою, і по-друге — чи не побоїшся ти важкої, небезпечної подорожі, і чи не відмовишся від своєї мети в останню мить?

— Ні, ні, пані Мудра Сова, я не побоююсь и не відмовлюсь! А тато з мамою... Ну батька я сам умовлю, а маму, сподіваюсь, дідусь умовить.

— Добре, тоді лети додому, виріши питання з батьками, а завтра вранці, як сьогодні, прилітай до мене знову і, якщо батьки тебе відпустять, я розкажу тобі, як діяти далі.

Чирік чемно подякував Мудрій Сові і мерщій полетів, спочатку, до дідуса з бабусею.

«Якщо не мати надійної дідової підтримки, то не варто, взагалі, з батьками розмову розпочинати» — думав Чирік, підлітаючи до дідового гнізда.

— Ну що, шибенику, знайшов найсмачнішого ранішнього черв'ячка? — привітав його дідусь.

— Знайшов, дідусю! Лети за мною, покажу! — (Чирік хотів поговорити з дідусем наодинці, щоб бабуся, бува, не заборонила дідусеві втручатися в сімейні справи синопка Чира.)

Відлетівши недалечко від гніздечка, Чирік з дідусем присіли на кущик.

— То де ж твій черв'ячок? — спитав дідусь.

— Вибач, дідусю, нема ніякого черв'ячка, просто мені, вкрай необхідна твоя підтримка, і я хотів про це поговорити з тобою на самоті. — Ти пам'ятаєш, дідусю, як ти розповідав про свою невдалу спробу мандрівки до Вірію?

— А як же! Що поробиш, не здійснилась моя мета.

— А це, дідусю, тому, що ти діяв самотужки, без мудрої поради!

— Тобто? — здивувався дідусь. — У кого ж це я мав шукати мудрої поради?

— У друзів! Вони й вивели мене на того, хто може мені допомогти здійснити нашу з тобою мрію! Але для того мені треба мати дозвіл моїх найближчих родичів, тобто батьків, і твій з бабусею. Я певен, умовити моїх батьків зможеш лише ти... І Чирік детально розповів дідусеві про все, аж до малинового чаю і обіцянку Мудрої Сови.

— Он воно що! — Задумливо похитав головою дідусь. — А що саме пропонує Мудра Сова, вона скаже лише після того, як ти отримаєш дозвіл?

— Так.

— Але дозвіл на що? В чому я маю переконати твоїх батьків? Ми от що зробимо: завтра полетимо до Мудрої Сови вдвох. Я скажу їй, що обіцяю тобі дозвіл і підтримку, коли визнаю, що саме хоче запропонувати Мудра Сова.

Чирік був трохи розчарований планом дідуся, йому хотілось якнайшвидше одержати дозвіл, і вже летіти, але, подумавши, він мусив визнати, що дідусь має рацію.

Зморений безсонною ніччю і денними турботами, Чирік так міцно спав, що дідусеві коштувало великих зусиль, щоб розбудити онучка. Заспано кліпаючи, Чирік перелякано спитав дідуся:

— Ой! Проспав?

— Ні, онучку, ще ні, вибирайся потихеньку, та й полетіли!

На цей раз, Мудра Сова вже чекала на Чиріка, сидячи на краєчку дупла. Чирік чемно привітався і сказав:

— Оце, шановна пані, Мудра Сова, мій дідусь Чик, а одночасно і дозвіл на мою мандрівку.

— Вітаю вас, шановна Мудра Сова, — гречно привітався, вклоняючись, дідусь Чик. — Мій онучок дещо перебільшив, з дозволом. Я прилетів до вас, щоб з'ясувати деякі подробиці майбутньої мандрівки, перед тим, як дати дозвіл...

Мудра Сова пильно подивилась на Чика і запитала:

— А ви, часом, не той відважний горобець, що багато років тому збирався море перелетіти?

— Так, це я, — розвів крильця Чик, — молодий був, необізнаний з суворою правдою життя, тому і хочу, щоб онучок мій не потрапив в

подібну халепу!

— То у вас ця тяга до невідомого — сімейна традиція?

— Мабуть, що так, — погодився дідусь.

— Ну, в такому випадку, я просто зобов'язана допомогти, — сказала Мудра Сова. — Є серед моїх друзів один дужий, великий птах, який зміг би допомогти цьому відважному хлопчику здійснити його мрію. Колись я зробила тому птахові, та й всьому його товариству одну невеличку послугу, тому вони всі обіцяли допомогти і мені при потребі.

— А той птах, часом, не Шуліка, або, не приведи Бог, Орел? — тривожно спитав дідусь.

— Ні, ні, це дуже мирний, товариський птах. Його звать Леб, це лебідь. Так що, пане Чир, якщо ви згодні, домовтесь з батьками Чиріка, а далі, то вже моя справа. Чекаю на вас завтра в це же час. А тепер прощайте, мені вже час спати.

Дідусь з онучком, низько вклонившись, подякували Мудрій Сові і полетіли до чирікового гнізда.

— Я от що думаю, — сказав дідусь Чир. — Ти, онучку, посидь тут в кущах, а я сам поговорю з твоїми батьками. Як буде потреба, покличу тебе.

Чирік бачив як дідусь підлетів до гніздечка, привітався і зайшов в нього. Як Чирік не прислухався, почути йому нічого не вдалось. Нарешті дідусь Чик вийшов з гніздечка і,

продовжуючи розмову, промовив до Чира:

— Затям назавжди, синку, — одним Бог дав гострі кігті, іншим — могутні крила, а декому замість всього того, — допитливий розум і відвагу. Але, якщо і цей дар через вашу зайву батьківську турботу відняти, то що йому бідному, в цьому житті залишиться? Подумайте, чи буде він вдячний вам за знищену мрію? І з цими словами дідусь, навіть не глянувши на Чиріка, що причаївся в кущах, полетів до себе.

Чирік почекав ще якусь хвилю і полетів до гніздечка. Було все; і мамині сльози, і батькове бурмотіння, що порядні хлопці-однолітки Чиріка вчаться власні гніздечка будувати, що більш потрібно для гороб'ячого життя, ніж пустопорожні мрії про якийсь там Вирій... В решті-решт батько Чир сказав:

— Добре, завтра вранці полетимо й ми з мамою до Мудрої Сови, розпитаємо і з'ясуємо, що до чого...

Чирік згадав, як дядько Михайло вчив, що робити щоб час плинув швидше і мерщій полетів до дядька Михайла.

— Дядьку Михайле! Дядьку Михайле! — Закричав він щосили. — Може вам треба ще щось допомогти? Дядько Михайло уважно подивився на Чиріка і сказав:

— Мені вже Їжачок розповів, що у тебе завтра

вирішальний день, то ж ти часу не марнуй, повчись у батька, як гніздечко треба будувати, бо в чужому краю хто тебе навчить?

— Ой, це, справді, може дуже знадобитися, дякую, дядьку Михайле за мудру пораду! — радісно цвірінькнув Чирік і полетів до батька по науку. Чир дуже здивувався і зрадів такому бажанню свого синочка. Спочатку Чир навчив Чиріка, як знайти найкраще і найбезпечніше місце, а потім почав вчити знаходити необхідний матеріал і робити міцну та затишну оселю для себе і своєї майбутньої сім'ї. Вечір настав несподівано швидко і Чирік, знесилений незвичною роботою і попередньою безсонною ніччю, незчувся, як міцно заснув.

Прокинувся Чирік, коли сонечко почало припікати йому голівку.

— Ой, проспав!!! — в розпачі зацвірінькав Чирік. — Все пропало!!!

— Не галасуй і заспокойся. — Почув він спокійний голос батька. — Поки ти відпочивав, ми з мамою вже злітали до Мудрої Сови і про все домовились.

— Про що домовились? — майже пошепки запитав Чирік, вже майже не сподіваючись на добрі новини.

— Ми завтра вранці втрьох полетимо до Мудрої Сови, а вона нехай сама розкаже тобі свій

план про твою подорож, і ти вже сам вирішиш летіти тобі, чи не летіти. — Сказала мама Чирка.

Знову весь день Чирік вчився у батька будувати гніздечко, та не таке, як звичайно, а з дашком-захистом від холоду, вітру, дощу та спеки. Сонечко ще не сіло на високу сосну, як батько сказав Чиріку:

— Годі, лети вже відпочивати, набиратись сил, бо завтра у тебе велике випробування, і проспати його аж ніяк не можна! Не думав Чирік, що зможе заснути, але втома взяла своє і прокинувся він лише тоді, коли матуся почала ніжно пригладжувати, скуйовджені сном, пір'їнки на його голівці, примовляючи:

— Прокидайся синку, вже час летіти!

Чирік нашвидку зробив зарядку, випив дві крапельки солодкої квіткової роси і випурхнув вслід за батьками в прохолодне ранкове повітря. Мудра Сова вже чекала на них, сидячи на ганку свого дупла.

— Коли вже ви дасте мені спокій? — удавано сердито пробурмотіла вона. — Я вже, майже тиждень через вас не висипаюсь!

— Вибачте, будь ласка, тітонько Сова. Пропищав Чирік. — Мені дуже прикро, що я завдав вам стільки клопоту, але мені так дуже-дуже хотілося...

— Та, знаю, знаю, — змахнула крилом Мудра

Сова. — Я, зараз, розповім тобі про мій план і, якщо він тобі сподобається, полетимо виконувати його.

Розповідь Мудрої Сови

— Колись давно знала я одні лебедину сім'ю. Батько Лек, мати Лечка і два їх синочка Леб і Ледь. Ми жили по-сусідськи, — моє гніздо було тоді в старій вербі, що стояла над ставом і, інколи, я попереджала їх про небезпеку (про Видру, або Рудого Лиса), інколи — вони мене. Ну, словом, жили в мирі і дружбі. А одного разу, я вже відпочивала після нічного полювання, коли, раптом, почувся якийсь підозрілий шум. Я визирнула з дупла і побачила, як двоє людей накрили всю сім'ю лебедів великою мережею і потягли всіх до берега, де стояли клітки. Потім вони стали виплутувати моїх друзів з мережі чіпляти їм на лапи якісь блискучі кільця і садовити у клітки. Першою посадило у клітку Лечку, потім Ледя, потім один став одягати кільце на Лека, а другий на Леба. Лек був дужим птахом. Він боляче клюнув людину, та зойкнула і випустила Лека з рук. Лек кинувся на допомогу синочку Лебу, але його знову схопили і запроторили в клітку. Я була не в змозі дивитися на це і просто впала на голову того, що вдягав кільце на лапу Леба. Леб, хоч ще не

навчився добре літати, скористався щасливою нагодою і злетівши в повітря, врятувався. Я, потім, знайшла його і познайомила з тією лебединою зграєю на нашому лісовому озері, де він і зараз. Правда, через ту подію і мені довелося переселитися в глибину нашого лісу...

— Вибачте, тітонька Сова, — пропищав Чирік, — а для чого ви це все розповіли? Я так і не зрозумів в чому полягає ваш план?

— Я вважала тебе, Чирік, чемним хлопчиком, а ти перебиваєш старших — суворо промовила Мудра Сова.

— Ой, вибачте, вибачте, тітонька Мудра Сова, я ж тільки хотів...

— Що ти хотів, мені відомо, а що пропоную я, ти ще не знаєш. Отже слухай і не перебивай!

— З того часу ми з Лебом стали друзями. Він був дуже вдячний за порятунок і обіцяв зробити для мене все, в чому у мене буде потреба. Ти вже зрозумів, про що йдеться? — Спитала Мудра Сова.

— Ще ні. — Зізнався Чирік.

— Ну, тоді слухай далі. Твій дідусь вже одного разу намагався самотужки подолати величезну відстань до Вирію. Чим це закінчилось, — відомо всім мешканцям нашому лісу. А чому так сталося? Ти бачиш, які у мене крила? Вони в кілька десятків раз ширші і міцніші за твої і твого дідуся, але й мені такий переліт не

під силу. Отже тобі потрібна допомога когось дужчого і того, хто добре знає шлях до Вирію, бо вже неодноразово побував там. Вже розумієш, про що йдеться?

— Невже про лебедя Леба? — майже пошепки спитав Чирік.

— Молодець, — похвалила Чиріка Мудра Сова. — А тепер лишилось з'ясувати кілька питань:

1. Чи не передумав ти летіти.

2. Чи не занадто важкий ти для Леба.

3. Чи зможеш ти втриматись на його спині, не заважаючи летіти.

4. І найголовніше чи погодиться згря прийняти до себе такого «пасажира».

— Ні, ні! — Закричав Чирік, я не передумав! А от, все інше...

— А все інше ми зараз з'ясуємо. Полетіли?

— Полетіли! Полетіли! Полетіли! Закричав Чирік, і вслід за Мудрою Совою всі полетіли до лісового озера.

Пригода на лісовому озері

Озеро зустріло наше товариство ранковою тишею. Сонечко ще не зійшло і по лісовому озеру стелився прозорий білий туман. Крізь туман виразно було видно кілька десятків великих білих птахів, що спали. Втім спали не всі. Два чи три

лебеда повільно ворушачи лапами, кружляли навколо товаришів, охороняючи їх сон.

Мудра Сова деякий час пильно розглядала зграю, а потім глухо проказала:

— Пугу! Пугу! Пугу!

Найближчий лебідь-охоронець, вдивляючись в зелені хащі берега, запитав:

— То ви, шановна Мудра Сова?

— Угу, угу! — відповіла Мудра Сова.

— Покликати Леба? — Спитав охоронець.

— Угу, угу! — Знову відповіла Мудра Сова.

Охоронець підплив до одного з сплячих товаришів і обережно торкнувся його клювом. Лебідь миттєво випростав голову з-під крила і стривожено щось запитав у вартового. Той щось стиха прошепотів, вказуючи крилом на беріг. Леб, а то був, звісно, він, попрямував до берега і вийшов на пісок. Чирік помітив, що на одній нозі Леба золотом виблискувало кільце.

— А що, — подумав Чирік, — це, навіть гарно, як для прикраси!

Мудра Сова злетіла на зустріч Лебу. Друзі чемно привітали одне одного і розпочали, прогулюючись по бережку, таку важливу для Чиріка розмову.

Чирік в напруженому чеканні намагався почути, бодай, хоч однісіньке слово з тієї розмови, від якої залежала вся його майбутня доля, але, чи то

через туман, чи через хвилювання, так нічого і не почув.

Якесь шарудіння в куцах відволікло увагу Чиріка. Спочатку Чирік, навіть, зрадів, бо йому, на мить, здалося, що то Їжачок прийшов підтримати прохання Мудрої Сови. Чирік ледве не гукнув Їжачкові:

— Я тут, друже! Доброго ранку! І тут з жахом помітив пухнастий рудий хвіст і блискучі, жадібні очі Рудого Лиса, що причаївся в куцах, вичікуючи слухну мить для стрибка на друзів, що захопившись розмовою, поволі наближались до його схованки. Кричати, попереджати, було вже запізно. Тому Чирік, не вагаючись, як колись на черевце Їжачка, камінцем впав на руду лисячу морду. Рудий Лис, з переляку стрибнув вперед і викотився на беріг озера, очманіло роззираючись в усі боки. Птахи дружно знялись в повітря. Леб полетів на озеро, криком попереджуючи зграю про небезпеку, а Мудра Сова, зробивши крутий віраж, спікірувала на Рудого Лиса, добряче подряпавши його довгими гострими кігтями. Жалібно тявкаючи, не розбираючи дороги, Рудий Лис зник у чагарнику. Мудра Сова ще трохи покружляла над чагарником, потім сіла на гілляку поруч з Чиром і Чиркою і, зчищаючи руде лисяче волосся з кігтів, заклопотано мовила:

— Що це так налякало цього рудого

розбійника, що він, як навіжений, з кущів кулею вилетів. Чи не собаки, часом, або мисливці з рушницями?

— Ні, шановна пані Мудра Сова, — сказав Чир, все ще тремтячи від хвилювання за синочка. — То Чирік його так налякав, бо Рудий Лис сидів в схованці і збирався напасти на вас, а він вчасно помітив і прогнав його. І батьки Чиріка розповіли що сталося. Мудра Сова лише головою здивовано покрутила.

— Відважний у вас синок, шановні. — А де ж він сам?

— Полетів водички попоти, бо дуже розхвилювався, — сказала мама Чирка.

Перше знайомство з лебединою зграєю

Тут почувся шум дужих крил. До берега наближався вожак зграї Керманич в супроводі Леба.

— Доброго здоров'я, шановна пані Мудра Сова! — привітався, низько вклонившись, вожак. — Я мушу ще раз подякувати вам, шановна пані Мудра Сова, за порятунок нашого юного Леба! Ми в боргу перед вами. Чим ми можемо віддячити вам за вашу мужність і турботу про безпеку зграї?

— О, шановний Керманичу, мовила Мудра Сова, — цього разу я сама в боргу перед моїм